

Explicit litterarisering 1 – Introduktion och 19 övningsblad

Tomas Riad & Maria Lim Falk

Hänvisning till detta dokument:

Riad, Tomas & Maria Lim Falk. 2025. *Explicit litterarisering 1 – Introduktion och 19 övningsblad*. SKRIVS 30. Intensivsvenska, Institutionen för svenska och flerspråkighet, Stockholms universitet.

1

Explicit litterarisering 1

Kort om materialet

Explicit litterarisering 1 är ett undervisningsmaterial för undervisning av andraspråkselever. Materialet riktar in sig på några av de grundläggande färdigheter som ingår i att kunna läsa väl på svenska.

Materialet består av 19 träningsblad – i en lärarversion och en elevversion – som du som lärare kan organisera grundläggande läsfärdighetsträning utifrån. Bladen presenteras i en progressionsordning. Till materialet bifogas också en lärarhandledning, i vilken det bland annat ingår exempel på litterariseringsmoment som tillsammans bildar litterariseringspass om 20 minuter i undervisningen.

Lärarhandledningen finns i detta dokument. Bladen ligger separat på hemsidan.

Arbetet med detta undervisningsmaterial tog sin början under projektet Intensivsvenska Samsas, *Samtidig samverkan mellan forskare och lärare – ett sätt att möta specifika utbildningsbehov* (2020–2022), och har pågått sedan dess. Projektet finansierades av Humanvetenskapliga områdesnämnden, Stockholms universitet. I forskargruppen ingick förutom författarna till denna text också Helena Bani Shoraka och Julia Forsberg, som båda bidragit till utformningen av materialet. Vi vill också tacka sva-lärarna på våra tre fokusskolor för att de utprovat och finslipat formerna för litterariseringsundervisning.

Disposition

1. Syfte och mål med materialet
2. Varför behövs denna typ av material för undervisning?
3. Hur är materialet uppbyggt?
 - a. Systematisk genomgång av fonemsystemet
 - b. Regelbunden och oregelbunden stavning
 - c. Vokaldifferentiering och längd
 - d. Pseduoord och riktiga ord
4. Metodik, förberedelser och genomförande i klassrummet
 - a. Litterariseringspass
 - b. Litterariseringsmoment
 - c. Att förbereda ett litterariseringspass
 - d. Läxor
5. Materialets enkla struktur
6. Till sist

Syfte och mål med materialet

Syftet med detta material är att möta ett tydligt utbildningsbehov hos andraspråkstalare vad gäller några av de grundläggande färdigheter som ingår i att kunna läsa väl på svenska. Närmare bestämt vill vi med detta material rikta in oss på tre kunskapsmål för de elever som arbetar med det (Riad 2025):

1. att etablera och särskilja de svenska ljudtyperna i ljudsystemet (*fonemdifferentiering*) och de svenska skrivtyperna i skriftsystemet (*grafemdifferentiering*)
2. att befästa mentala representationer för svenskans *fonemgrafem*, det vill säga de fasta och regelbundna kopplingar som finns mellan ljudtyper (*fonem*) och skrivtyper (*grafem*)
3. att utveckla snabbhet och ackuratess i den alfabetisk-fonologiska avkodningen

Varför behövs denna typ av material för undervisning?

Vad är litterarisering?

Litterarisering är den process var och en går igenom för att bli läs- och skrivkunnig på ett språk.

Undervisningsbehoven varierar för olika grupper av blivande läsare på det aktuella språket, beroende på utgångspunkt.

Nyanlända ungdomar som ska bli andraspråkläsare på svenska går igenom en litterariseringsprocess som skiljer sig från den som barn som ska bli förstaspråkläsare på svenska går igenom. Men målet är detsamma: en funktionell läsförmåga på svenska.

Övningarna i *Explicit litterariseringsundervisning 1* riktas direkt mot den alfabetisk-fonologiska avkodningsnivån. Målgruppen har redan ”knäckt koden” på ett annat språk än svenska och besitter därmed sedan länge den intellektuella insikten om hur skrift och ljud fungerar

tillsammans. När det gäller språk som skrivs med ett alfabet kallas detta för den *alfabetiska principen*. Med litterariseringsundervisningen är det istället fonemdifferentiering på svenska och utvecklingen av svenskans fonemgrafem som står i fokus.

Ljudsystemet är grundläggande för alfabetisk-fonologisk läsavkodning. Detta gäller oavsett om man är blivande förstaspråkläsare eller blivande andraspråkläsare. Skillnaden är att den blivande förstaspråkläsaren förfogar över ljudsystemet, i detta fall svenska – både receptivt (höra) och produktivt (tala). För förstaspråkläsaren handlar läsinläringen och skrivinläringen ”bara” om att koppla ihop *nya* bokstäver med *kända* svenska ljudtyper, och efter hand automatisera tillämpningen av den alfabetiska principen. För andraspråkläsaren som redan kan läsa och skriva på ett annat språk underlättas läsutvecklingen på ett nytt språk, men läs- och skrivkunnighet på till exempel somaliska eller franska innebär inte automatiskt att man kan läsavkoda text på svenska. Både ljudsystemet och vissa av skrivtecknen är åtminstone delvis nya. Också kopplingarna mellan ljud och skrivtecken kan vara nya.

Summa summarum: För den modersmålstalande sjuåringen är ljudsystemet en självklarhet, för den nyanlände andraspråksinläraren är ljudsystemet en stor inlärningsuppgift. För att kunna utföra själva läsavkodningen, det vill säga komma åt ljuden (och så småningom orden) genom bokstäverna, behöver fonem och grafem kopplas ihop på otvetydiga sätt. Varje gång vi ser ett <å> ska det ta oss till fonemet /o/, varje gång vi ser ett <a> ska det ta oss till fonemet /a/ och varje gång vi ser ett <t> ska det ta oss till fonemet /t/. Att behärska ett differentierat ljudsystem betyder att ljudtyperna (fonemen) har memorerats som tydliga storheter i långtidsminnet. Att behärska ett differentierat skriftsystem betyder att skrivtyperna (grafemen) har memorerats som tydliga storheter i långtidsminnet. Kopplingarna mellan fonem och grafem bildar också memorerade storheter (fonemgrafem), med lite mer komplex struktur.¹

Hur är materialet uppbyggt?

Övningsmaterialet presenteras i progressionsordning. Varje blad innehåller övningsord som inbegriper en fonologiskt och ortografiskt avgränsad ordmängd.

Materialet är tänkt att användas för gruppundervisning och har utprovats i mindre och större klasser. Det är förväntat att det kommer finnas nivåskillnader inom gruppen. Precis som variationen bland modersmålsläsande barn är stor vad gäller fonologisk medvetenhet är variationen stor bland andraspråksläsande elever och unga vuxna vad gäller deras spontana fonemdifferentieringsförmåga. Detta behöver hanteras genom en balansering av övningar i helklass, mindre konstellationer och enskilt. Det är viktigt att läraren är medveten om hur materialet är organiserat så att övningar kan väljas dels för gemensam träning, dels utifrån enskilda elevers behov. Gruppträning i detta format är ofta tacksamt eftersom det är fråga om färdighetsträning. Det är inte i varje moment särskilt intellektuellt krävande, men det fordrar koncentration. Det är både fartfyllt och gemensamhetsstärkande och kan fungera väl som avbrott i annan undervisning.

Systematisk genomgång av fonemsystemet

Materialet går systematiskt igenom fonemsystemet på ett sätt som anpassats efter en progression i läsavkodningsutvecklingen och vice versa. Systematiken vilar på språkvetenskaplig grund.

¹ Man kan metaforiskt tänka på fonem och grafem som atomer och fonemgrafem som molekyler. För perspektivets skull kan sägas att memorerade *ord* är betydligt mer komplexa storheter (ungefär som kemiska föreningar). I ord finns ju information om fonem, grafem, fonemgrafem, ordklass, böjning, betydelse, stilläge, och mer.

Det svenska alfabetet är liksom andra alfabet baserat på ljudstrukturen. Principen är att varje grafem motsvarar ett fonem. Mycket få språk lyckas hålla fast vid en sådan enkel ett-till-ett-korrelation över tid, men i de flesta europeiska språk är korrelationen ändå mycket god.² I svenskan är de allra flesta stavningar ett-till-ett, men det finns också en del oregelbundna stavningar och mindre mönster som konkurrerar med de större mönstren.

Regelbunden
och
oregelbunden
stavning

I litterariseringsundervisningen drar vi nytta av den regelbundna stavningen, särskilt i början. Oregelbunden stavning måste hursomhelst memoreras och den kan man ta i särskild ordning när man möter den i ordförrådet. Här är det i första hand fråga om att tillägna sig de breda mönstren och automatisera användningen av dem. I ett par fall konkurrerar två grafem om samma vokalallofon nämligen <e, ä> som representerar korta [ɛ] (*sett, mätte*) och <o, å> som båda kan representera korta [ɔ] (*blott, blått*), medan <o> också kan representera korta [ʊ] (*bodde*).³ Båda stavningarna är tillräckligt regelbundna för att man ska ta upp dem tidigt. De många sätten att stava *sje*-ljuden kan man ägna sig åt tids nog, men de skapar bara onödiga komplikationer i den tidiga litterariseringssträningen och är därför inte inkluderade i detta material.

Vokal-
differentiering
och längd

Betonade stavelser har alltid en vokal som stavelsekärna i svenska. Sådana stavelser innehåller alltid ett långt segment, antingen vokalen (som i *braka*) eller konsonanten (som i *bracka*). Skillnaden mellan lång och kort vokal respektive lång och kort konsonant hör till de för inläraren utmanande egenskaperna i svenskans fonologi.

Ett annat både viktigt och utmanande område är svenskans många vokaler. I det inledande materialet hålls längden på konsonanten konstant medan differentieringsarbetet med de korta vokalerna pågår. Det innebär att eleverna får gott om tid att befästa en lång artikulation av den konsonant som följer på den korta vokalen (*matta, locka, sippa, knattra, konto, flämta*). Därefter riktas uppmärksamheten mot de långa vokalerna som också behöver uttalas med tillräcklig längd och samtidigt särskiljas kvalitetsmässigt. Det skulle också i princip gå fint att börja med de långa vokalerna och ta den långa konsonantlängden senare, i samband med de korta vokalerna. Däremot är det en onödig komplikation att *blanda* kvantiteter från början. När man så småningom blandar

² I detta avseende står det bäst till i finskan och sämst i engelskan (Seymour m.fl., 2003).

³ Den som raskt vill uppdatera sig beträffande svenskans ljudsystem kan gärna titta i Vallin & Riad (2020) som finns tillgänglig på hemsidan.

långa och korta vokaler och konsonanter kommer växlingen mellan typerna att erbjuda en väsentlig utmaning (Grossman & Riad, 2020).

Pseudoord och
riktiga ord

Materialet är uppbyggt kring regelbundet stavade pseudoord, något som behöver kommenteras. Pseudoord är ord som ser ut som svenska ord. De har en form som passar in i svensk fonotax och de avleds och böjs som vanliga svenska ord: *prontig, blarma, klusisk, sorrhet*. Form och betoning är således regelbunden och de innehåller delvis kända morfem (-ig, -isk, -a, -en). Men rotmorfemen är nya. De kan läsaren inte ha memorerat. Pseudoorden liknar således riktiga ord på flera sätt, men stimulerar den alfabetisk-fonologiska avkodningen.

Det är värt att understryka att det inte är fråga om rena nonsensformer (*midvynkal, ärlökno, urbu* osv.), det vill säga ord som visserligen följer svenskans fonotax, men som i övrigt inte liknar riktiga ord, ibland har oklar betoning och annat.

Den första poängen med att använda pseudoord är att vi här tränar alfabetisk-fonologisk *avkodning*. Om man använder riktiga ord kan eleven ta till gissningsstrategier, vilket är kontraproduktivt när det är avkodningen som ska tränas. Med pseudoord riktas elevens hela uppmärksamhet mot avkodningen som därmed tränas effektivt.

En annan poäng med att undvika alltför många riktiga ord i avkodningsträningen är att varken lärare eller elev ska frestas att börja diskutera ordbetydelser och associationer. Sådana diskussioner kan förvisso vara intressanta men de äter upp tid och bromsar det tempo som är viktigt att upprätthålla vid avkodningsträning. Läraren gör klokt i att undvika plötsliga avvikelser och stickspår medan träningen pågår.

En tredje poäng med att använda pseudoord är att det ger läraren direkt kontroll över materialet vilket underlättar organisationen av undervisningen i en progression. Å ena sidan kan man lätt och snabbt producera mängder av lämpliga träningsord (exv. tvåstaviga ord bildade med hålljuden /m, s, l/ och vokaler /i, a, e/, tvåstaviga ord med konsonantkluster mellan vokaler men inte initialt, etc.), å andra sidan kan orden i varje övning hållas inom kontrollerade ramar (regelbunden stavning, begränsat antal fonem, eller vad det nu kan vara). Användningen av pseudoord medger således en planering för en fingeraderad progression.

En liten varning är på sin plats. Det är inte meningen att eleverna ska *lära* sig pseudoorden. Själva poängen är att de aktivt ska avkoda pseudoorden, snarare än känna igen dem. Det är därför lämpligt att variera läsordningen, redigera bladen eller så småningom blanda ord från olika blad.

Riktiga ord dyker upp helt naturligt när man producerar listor med pseudoord och så länge de inte är för många kommer de heller inte att påverka träningstempot eller distrahera eleverna. När träningen så småningom övergår från alfabetisk-fonologisk träning till ortografisk-morfemisk blir riktiga ord på en gång viktiga, liksom förstås senare i träning av läsflyt, mängdläsning och egentlig läsning. Med pseudoorden kan läraren skapa en progression i den tidiga lästräningen vad gäller fonologi och ortografi. I viss mån stödjer de också en morfologisk progression.

OBS! Inget hindrar att man håller på med innehållsläsning och ordinlärning parallellt med avkodningsträning. Det är olika aktiviteter. Man kan jämföra med instrumentspel eller sportutövning där man regelmässigt spelar etyder (skalor, arpeggion, ackord) eller tränar enskilda moment (grundslag, serve, fint) parallellt med att man spelar hela musikstycken eller match.

Metodik, förberedelse och genomförande i klassrummet

Litterariseringspass

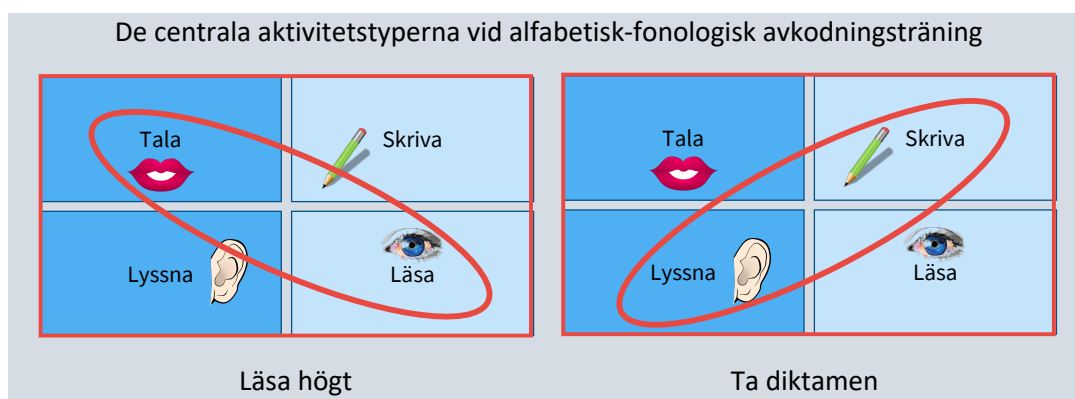
Läsavkodning är en färdighet och bör tränas som sådan. De moment som tränas är inte svåra att utföra i sig men behöver repeteras mycket och helst i ett fast och någorlunda högt tempo. Ett utprövat upplägg är att göra varje övningspass – så kallade *litterariseringspass* – omkring 20 minuter långt och att schemalägga sådana pass minst tre gånger i veckan, på fasta tider. De kan inleda en sva-timme eller avsluta en sva-timme. De flesta elever finner denna träning rolig och välkommen som ett avbrott i den övriga undervisningen. Man kan stå upp eller sitta ner.

Litterariseringsmoment

Aktiviteterna – de så kallade *litterariseringsmomenten* – under ett pass är varierade och korta (3–5 minuter), bytena mellan dem snabba. De centrala aktivitetstyperna är för övning är ”läsa högt” och ”ta diktamen”. Skriften och lästräningen fungerar således i viss mån som ett stöd för att differentiera fonemen, vilket i sin tur stöder avkodningen. Fonologisk medvetenhet för andraspråksläsare handlar i första hand om att tillägna sig ljudsystemets kategorier (som ju är självklara för förstaspråksläsarna), snarare än om förmågan att manipulera dem (de centrala övningsformaten för förstaspråksläsarna).

Vi går inte här in på den läsmodell vi utgår ifrån. Den som vill läsa mer om den hänvisas till Lim Falk & Riad (2025).

”Läsa högt” och ”ta diktamen” kan göras i olika varianter. ”Läsa högt” innebär läsavkodning + talkodning och artikulation i tal. ”Ta diktamen” innebär höravkodning + skrivkodning och artikulation i skrift. De illustreras nedan.

Dessa centrala aktiviteter är riktade dels mot den alfabetiska principen, dels mot differentiering av fonem- och grafemsystemen. Kodnivån tränas åt båda hållen och fonemgrafemen etableras efterhand, parallellt med den egentliga fonemdifferenteringen. Det är således fråga om ett undervisningsprogram där flera färdigheter på kodnivån integreras i träningen.

Att förbereda
ett litterarise-
ringspass

Inför ett litterariseringspass har läraren valt blad och förberett vilka ordtyper som ska tränas. De aktuella listorna projiceras på en skärm eller direkt på en whiteboard. Läraren styr övningarna i ett fast tempo genom att peka på vilka ord som ska avkodas och uttalas. Läraren har också förberett vilka övningar som ska genomföras och i vilken ordning. Det finns flera poänger med att genomföra denna typ av litterariseringsträning i ett högt tempo.

Det är bra för träningen om eleverna känner att det finns en förväntan att de ska hämta de korrekta fonemgrafemen snabbt. Det höjer koncentrationsnivån och pekar framåt mot målet, mot den automatiserade avkodningen. Dessutom vill man hinna med så mycket träning som möjligt under den korta tid som står till buds. Erfarenheten är att eleverna inte uppfattar ett högt tempo som stressigt (Lim Falk m.fl., 2020).

Här följer ett exempel på ett planerat litterariseringspass.

Kombinationen av övningar under ett pass kan se ut som nedan.				
Moment	Tid	Aktivitet	Material	
1	4 min	Körläsning – Eleverna läser tillsammans, ord för ord. Läraren väljer rad, riktning, osv. Läraren anger tempo.	pseudoord ur 1a, Ann	läsavkodning, talkodning, artikulation
2	5 min	Stafettläsning – Eleverna läser individuellt eller i mindre grupper, rad för rad, tar vid efter varandra. Läraren anger tempo.		läsavkodning, talkodning, artikulation
3	3 min	Pekövning – Läraren läser ett ord och eleverna pekar på vilket ord de hört (tavla, ppt). Tempo		höravkodning
4	3 min	Diktamen – Läraren läser fem ord högt, eleverna skriver orden på ett papper eller på en liten whiteboard. Läraren skriver sedan rätt ord på tavlan, eleverna självrättar	pseudoord ur 1a, Ann	höravkodning, skrivkodning, skrivartikulation

5	2 min	Körläsning – Eleverna läser tillsammans, ord för ord. Läraren väljer rad, riktning, osv. Läraren anger tempo.	pseudoord ur 1b, Fylla	läsavkodning, talkodning, artikulation
6	3 min	Diktamen – En elev håller i diktamen, väljer ord från listan och läser dem för klassen som skriver orden på sin whiteboard. Därefter skriver eleven som leder diktamen orden på tavlan. Läraren kommenterar stavning och uttal	pseudoord ur 1a, Ann	talkodning resp. höravkodning, skrivkodning, skrivartikulation

Det finns olika variationer att göra med dessa grundläggande övningar. Exempelvis kan eleverna parläsa för varandra, eller ge/ta diktamen parvis. Man kan också genomföra mer tävlingsartade övningar som memory, duell eller bingo. Sådana variationer kan vara roliga att avsluta ett litterariseringsspass med. I övrigt ska man undvika att krångla till övandet, utan i alla lägen prioritera tempo och precision. Det är effektivt i undervisningen när det gäller färdighetsträning och det innebär i sig en god stimulans. Man ska vara uppmärksam på tidstjuvar eftersom mängdträningen har ett värde för utvecklingen av färdigheten. Läraren leder undervisningen på ett tydligt sätt, förbereder materialet och genomför aktivitetsbytena med snabbhet och klarhet.

Eftersom det är frågan om fokuserad träning och man vid varje tillfälle (i varje fall i början) tränar på ett mindre antal distinktioner blir det lätt att korrigera uttal och sedan ta om eller gå vidare. Växlingen mellan övningar och det höga tempot gör att eleverna upplever undervisningen som rolig, motiverande, faktiskt också lättsam, trots att den i själva verket är högintensiv och koncentrationskrävande. Ett skäl till denna reaktion från eleverna är att formatet är annorlunda, direkt och utan krävande genomgångar av ett innehåll.

Litterariseringsträning erbjuder ett praktiskt format för läxor. Eftersom det är fråga om färdighetsträning passar det utmärkt att eleven ges möjlighet att öva på det aktuella bladet själv, genom att läsa dem ett antal gånger per dag i det fasta tempo man satt under lektionen. Mängden pseudoord att öva på får anpassas efter elevgrupp eller elev. Särskilt äldre elever kan genomföra träning själva när de förstår poängen med den.

Materialets enkla struktur

Materialet i *Explicit litterariseringundervisning 1* består av 19 träningsblad, i en lärarversion och en elevversion. I lärarversionen indikeras den tänkta progressionen inom bladet och där anges vilka fonem och/eller grafem som särskilt tränas. I den versionen ges också en lista på riktiga ord som förekommit om läraren skulle vilja utforma någon ordbaserad övning med dem. Elevversionen innehåller bara de aktuella orden i rader och kolumner.

Lärarversionen har orden uppställda i tabeller, medan elevversionen har enkla tabbar mellan kolumnerna. Läraren kan vilja redigera eller välja ut pseudoord och sätta ihop dem till nya listor, flytta in dem i en powerpointpresentation eller annat program. Man kan då välja dokument att utgå ifrån efter behov. En översikt över materialet ges nedan.

	Kort V, lång K	fonem och grafem	Lång V, kort K	fonem och grafem
Ljud	1a Ann	/i, a, n, s, t, e/	5a Kritan	/i:, e:, a:/, -or
	1b Fylla	/l, i, y, f, d, p, g, m, t/	5b Odåga	/u:, o:/
	1c Äggkopp	<e/ä> för [ɛ], <å/o> för [ɔ], [ɐ] vs [i/y], <ck>	5c Näsa	/ɛ:, ʏ:/, /e:, u:, o:, i:/
	1d Ubbe	/u, b, r/, [θ] vs [ɔ]	5d Krutrök	/ø:, ʌ:/
	1e Töppe	/p, ø, d/		
	2a Kupp	t/d, k/g, p/b, f/v, /y, i, ʌ/		
	2b Kabb	t/d, k/g, p/b, f/v, /a, i, ɛ, ʏ, ʌ, ɔ/		
	2c Hiphop jazz	/j, h/ <h, j>		
	3a Nilka	/lk, sk, rk, nk, nt, lt, st, ls, rm, ts/, /pl, st, bl, pr, kr, tr/		
	3b Skrämpen	mer kluster, 2- och 3-ställiga		
	4a Ropsen	alla korta vokaler /n, s, l, t, b, r, d, k, m, p, g, f/		
Stavning	6a Surr och töcken	<ö>, <o> <u>, <o> <u, ö, o>	7a Uroxens lök	<ö>, <o> <u>, <o> <u, ö, o>
	6b Sådd tackar sälle	<a, å, ä> <u, o, ö>	7b Ålarna äter al	<a, å, ä> <u, o, ö>

Att undervisa och träna avkodning med en grupp är *inom* varje sva-lärares kompetens. Det är inte fråga om svåra övningar, men möjligen en ny typ av övningar för en del lärare. Men de är alltså inte svåra att genomföra och erfarenheten är att eleverna tycker det är roligt med litterariseringsträning.

Denna översikt är kortfattad och har fokuserat på det allra viktigaste:

- varför det är viktigt att träna avkodning också med äldre elever
- varför man behöver träna på det även om man en gång knäckt läskoden på ett annat språk

Målet med materialet är att eleverna ska uppnå automatiserad läsavkodning på i första hand alfabetisk-fonologisk nivå, på svenska. Övning ger färdighet. Explicit övning ger snabbare framsteg än implicit övning.

Mot slutet av 2025 kommer en bok, som inkluderar mer utförliga genomgångar av teori och praktik, *Läsförmåga för alla* (Riad & Lim Falk, Natur & Kultur). Till dess hänvisar vi till följande skrifter:

Andraspråksläsaren (Lim Falk & Riad 2025, se nedan)

Avkodningsträning för andraspråksläsare (Riad 2025, se nedan)

Litterarisering – diagnostisering av nyanlända (Riad & Forsberg 2020, se nedan).

Några referenser

Bradley, L., & Bryant, P. E. 1983. Categorizing sounds and learning to read—A causal connection. *Nature*, 301(5899), 419–421.

<https://doi.org/10.1038/301419a0>

Ehri, L. C., & Wilce, L. S. 1980. The influence of orthography on readers' conceptualization of the phonemic structure of words. *Applied Psycholinguistics*, 1(4), 371–385. <https://doi.org/10.1017/S0142716400009802>

Ehri, L. C., & Wilce, L. S. 1987. Does Learning to Spell Help Beginners Learn to Read Words? *Reading Research Quarterly*, 22(1), 47.

<https://doi.org/10.2307/747720>

Grossman, Paula, & Riad, Tomas. 2020. *Latinisering – diagnostisering och intervention i sva på språkintröskning*. Prosodia och Institutionen för svenska och flerspråkighet, Stockholms universitet.

<https://media1.intensivsvenska.se/2020/12/Grossman-Riad-Latinisering-2020.pdf>

Lim Falk, Maria, Galián Barrueco, Carmen, Riad, Tomas, Majchrowska, Margareta, & Bani Shoraka, Helena. 2020. *Ordförråd och skolspråk*. SKRIVS 15. Intensivsvenska, Institutionen för svenska och flerspråkighet, Stockholms universitet.

https://media1.intensivsvenska.se/2020/09/Intensivsvenska_Ordforrad_och_skolsprak_SKRIVS_15_2020.pdf

Lim Falk, Maria & Riad, Tomas. 2025 (ges ut i sept. 2025). Andraspråksläsaren. I: Otterberg Engdahl, Stina (red.), *Barnet och boken*. Stockholm: Bokförlaget Stolpe. S. 101–118.

Lundberg, Ingvar. 2007. *Bornholmsmodellen: Vägen till läsning : språklekar i förskoleklass*. Natur & Kultur.

Rastle, K., McCormick, S. F., Bayliss, L., & Davis, C. J. 2011. Orthography influences the perception and production of speech. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*, 37(6), 1588–1594.

<https://doi.org/10.1037/a0024833>.

Riad, Tomas. 2025. Avkodningsträning för andraspråksläsare. *Läs- och skrivsvårigheter & Dyslexi*. Svenska Dyslexiföreningen 2025, nr 2, 6–12.

Riad, Tomas & Forsberg, Julia. 2020. Litterarisering – diagnostisering av nyanlända. *Svenskans beskrivning*, 37, 267–281.

https://media1.intensivsvenska.se/2020/12/Riad_Forsberg_SveBe37.pdf

Seymour, P. H. K., Aro, M., Erskine, J. M., & collaboration with COST Action A8 network. 2003. Foundation literacy acquisition in European orthographies. *British Journal of Psychology*, 94(2), 143–174.

<https://doi.org/10.1348/000712603321661859>

Vallin, Mirjam & Tomas Riad. 2020. *Läs- och uttalsprotokoll*. SKRIVS 25. Intensivsvenska, Institutionen för svenska och flerspråkighet, Stockholms universitet.

https://media1.intensivsvenska.se/2020/09/Intensivsvenska_Las_och_uttalsprotokoll_SKRIVS_25_2020.pdf